

Innspill til finanskomiteen - regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett 2025

Pensjonistforbundet og SAKO avgir felles høringsuttalelse. I SAKO-samarbeidet deltar Pensjonistforbundet, Telepensjonistenes Landsforbund, Jernbanepensjonistenes Forbund, Politiets Pensjonistforbund, Statens Vegvesens Pensjonistforbund, Postens Pensjonistforbund, Fagforbundet, Styrke og LO-Stats pensjonistutvalg. Til sammen representerer vi over 270 000 medlemmer.

Innledning

Pensjonistforbundet og SAKO har klare forventninger til revidert nasjonalbudsjett (RNB):

1. Økt pensjon for de med lave pensjoner
2. Styrket kommuneøkonomi
3. Reduserte sykehuskøer
4. Satsing på Bo trygt hjemme-reformen

Regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett innfridde dessverre ikke våre forventninger. Vårt høringsinnspill er derfor en oppfordring til Stortinget om å prioritere ovennevnte i budsjettforhandlingene.

I et revidert budsjett forstår vi at det er vanskelig og kan være uheldig å gjøre store forandringer, for eksempel å øke statens inntekter ved å endre skatter og avgifter, eller gjøre store kutt i midler som mottakerne har innrettet sin virksomhet etter. Derfor mener vi at våre innspill bør finansieres med en svært forsiktig økning av bruken av avkastningen fra oljefondet.

1. Økt pensjon for de med lave pensjoner

Pensjonister og uføre har betydelig lavere inntekter enn yrkesaktive. For de fleste utgjør pensjon og trygd mellom halvparten og to tredeler av tidligere lønn. Den årlige reguleringen av pensjoner som gjennomsnitt av pris- og lønnsvekst, medfører både at forskjellene mellom pensjonister og mellom pensjonister og yrkesaktive øker.

Arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna har understreket at Stortinget står fritt til å fatte vedtak om ekstraordinære økninger til pensjonistene og de trygdede over statsbudsjettet. Vi ber derfor Stortinget om å øke lave pensjoner ved å gi øremerkede kronetillegg.

Minste pensjonsnivå i folketrygden må løftes over fattigdomsgrensen (EU60)

Etter trygdeoppgjøret i år er minste alderspensjonsnivå 279.330 kroner for enslige og 200.144 kroner for samboende med lav sats. EUs fattigdomsgrense (EU60) er 319.950 kroner for enslige og 240.050 kroner per samboende. Både enslige og samboende har derfor en inntekt på om lag 40.000 kroner under fattigdomsgrensen.

Å løfte minstepensjonistene over fattigdomsgrensen er fullt mulig over et ordinært statsbudsjett og innenfor handlingsregelen. Helårsvirkningen er om lag 4 milliarder

kroner i 2025. Kostnaden vil falle over tid, da det er flere personer med mer pensjonsopptjening blant yngre årskull enn i de eldste årskullene.

I budsjettbehandlingen må Stortinget gi minstepensjonistene et kronetillegg som sikrer dem en inntekt over fattigdomsgrensen.

Lave alderspensjoner må gis et kronetillegg

Den prosentvise reguleringen i trygdeoppgjøret medfører at de med de høyeste pensjonene får de største tilleggene i kroner. Samtidig gir reguleringen som gjennomsnitt av lønns- og prisvekst alltid pensjonister lavere prosentvis vekst enn lønnsinntakene.

I frontfagsoppgjøret i 2025 ble det gitt et generelt lønnstillegg på 5 kroner i timen til alle fra 1. april 2025. For ansatte på overenskomster med et gjennomsnittlig lønnsnivå under 90 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn, ble det gitt ytterligere 4 kroner avhengig av lokal forhandlingsrett. Samlet ga det en økning på minst 9 kroner per time. Med 1950 arbeidstimer i året utgjør det 17.550 kroner.

Til sammenligning fikk de fleste pensjonister i årets trygdeoppgjør betydelig færre kroner i økt pensjon, enn minste økning for lønnstakere. For eksempel øker en årlig pensjon på 250.000 kroner med kun 9.275 kroner og en på 300.000 kroner med kun 11.130 kroner.

Pensjonister med alderspensjon mellom kr 200.000 og 400.000, må altså få mellom 10.000 og 2.700 kroner i kronetillegg i tillegg til det som er gitt i trygdeoppgjøret, for å få samme økning i kroner som lønnsinntakene.

I budsjettbehandlingen må Stortinget gi pensjonistene med lave pensjoner et betydelig kronetillegg.

Uførepensjon må heves - særlig for enslige

De som blir i uføre i lav alder har lav livsløpsinntekt som følge av redusert eller ingen yrkesaktivitet. Mange har i tillegg store ekstrakostnader som følge av sin funksjonsnedsettelse. Minstesatsene for enslige uføretrygdede ligger også betydelig under EUs fattigdomsgrense, når skatten er trukket fra. Nettoinntekten for enslige uføre med minstesats i folketrygden er i 2025 anslått til 269.671 kroner, hele 50.280 kroner under fattigdomsgrensen. Mens for samboende uføre er nettoinntekten anslått til 252.506 kroner, som kun er litt over fattigdomsgrensen for samboende (240.050).

Oppreguler gjenlevendetillegget og gjeninnfør etterlattepensjon

Gjenlevendetillegget har fra og med fjorårets trygdeoppgjør ikke blitt økt på lik linje med resten av pensjonen. I tillegg er det ikke noen form for etterlattepensjon for årskullene som opptjener pensjon etter nytt regelverk. Begge medfører at enker og enkemenn får et betydelig inntektsfall når ektefelle/samboer går bort.

I behandlingen av RNB bør Stortinget oppregulere gjenlevendetillegget på lik linje med alderspensjonen, samt innføre en ny etterlattepensjonsordning for berørte årskull.

Uføres alderspensjon må skjermes mot levealdersjusteringen

Årskullene født i 1954 – 1962 er skjermet mot deler av levealdersjusteringen, på linje med årskullet født i 1953. Personer som allerede har nådd pensjonsalder og tilhører årskullene 1954 – 1962, må få etterbetalt skjermingstillegget for perioden som har gått siden de ble alderspensjonister. Det er urimelig at enkelte årskull taper på at en gjeninnføring av skjerming har tatt lang tid.

2. Kommuneøkonomien må styrkes

Regjeringen foreslår en økning i kommunesektorens frie inntekter på 4,2-4,9 milliarder kroner for neste år. Justert for utgiftene knyttet til befolkningsendringer er det økte handlingsrommet kun et sted mellom 1,3 og 2 milliarder kroner, ifølge kommuneproposisjonen for 2026.

Kommunenes samlede underskudd ble på 15 milliarder kroner i 2024. Hele tre av fem kommuner gikk i minus i fjor. Fra 2019 til 2024 gikk antall kommuner på Robek-lista fra 10 til 24 kommuner. Basert på hvor mange kommuner som har hatt negativt driftsresultat de siste årene, forventer KLP Banken en betydelig vekst i antall Robek-kommuner fram mot 2027: 50-60 kommuner i 2025 og 100 kommuner i 2027.

Eldre er den største brukergruppa av kommunale helse- og omsorgstjenester. Svak kommuneøkonomi går utover deres velferd, fordi mange kommuner tvinges til å tilpasse tjenestetilbudet etter sin svake økonomi. Selv lovpålagte tjenester kuttet i trange tider.

Kommunene har behov for mer penger og flere hender. Derfor forventer vi at Stortingets budsjettforhandling vil tilføre kommunesektorene midler til forsvarlig drift.

3. Sykehuskøene må bli kortere

Eldre bruker både kommunale helsetjenester og sykehustjenester mer enn andre. Sykehusene sliter med lange ventetider og fristbrudd. Det skyldes både ettervirkninger av pandemien, flere år med underfinansiering og høy kostnadsvekst. Lange ventetider medfører større press på kommunale helsetjenester og pårørende. En investering i sykehusene vil derfor gi gevinster for kommunene og pårørende.

Men helsekøene er selvsagt verst for dem som venter på behandling. Eldre og andre som venter lenge på behandling, får tapt livskvalitet i form av redusert psykisk og fysisk helse.

Pensjonistforbundet og SAKO forventer at Stortinget i budsjettbehandlingen tilfører sykehusene tilstrekkelige midler til at behandlingsskapiteten raskt kan økes.

4. Bo trygt hjemme-reformen må finansieres av staten

Regjeringens egen reform har hittil hovedsakelig bestått av informasjonstiltak om eksisterende virkemidler i Husbanken, samt råd og kampanjer rettet mot kommuner og privatpersoner. Vi mener at resultatene uteblir, fordi Husbanken ikke har gode nok tilskudds- og låneordninger, og fordi kommunene ikke har råd, tid eller kompetanse til å prioritere reformen.

Ett eksempel på dette er at regjeringen i RNB foreslår å redusere Husbankens investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser med 194 mill. kroner, fordi tilsagnsrammen for 2024 ikke ble fullt utnyttet (kun 2445,5 mill. kr ble brukt av 3 000 mill. kr).

Husbanken må utvikle nye lån- og tilskuddsordninger og tilføres midler som kan hjelpe kommunene med å skaffe flere aldersvennlige boliger og heldøgns omsorgsplasser. Staten må ta en større del av det økonomiske ansvaret for Bo trygt hjemme-reformen.

I RNB foreslår regjeringen å utvide Husbankens generelle ramme med 1 milliard kroner. Pensjonistforbundet og SAKO forventer at Stortinget øremerker deler av denne summen til å utvikle og tilby tilskudd og lån som øker antall aldersvennlige boliger og heldøgnsomsorgsplasser.